

Dr. Bökönyi István PhD

A Büntetés-végrehajtási Szervezet 2002. május és 2004. október között végzett munkájáról

A Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységének értékelése általában naptári évenként, vagy a négyéves kormányzati ciklusok befejeztével történik. A 2002. májusában kezdődött kormányzati ciklusban 2004. októberében változás következett be a miniszterelnök és több miniszter vonatkozásában. Változás állt be az igazságügy-miniszter személyében is: Dr. Bárándy Pétert Dr. Petrétei József váltotta fel. Ezen tény tette szükségessé a több mint kétéves időszak elemzését, értékelését.

A 2002. évi választást követő kormányváltás óta eltelt időszakban végzett munkát értékelve megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási szervek működésében jelentős zavarok az elmúlt években nem voltak. A személyi állomány szolgálati feladatait – a meglévő pénzügyi nehézségek ellenére is – összességében jogszerűen és szakszerűen látta el.

A Büntetés-végrehajtási Szervezet állománya számára is megnyugtató volt, hogy a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészség, valamint az Igazságügyi Minisztérium belső szakmai vizsgálatai is megerősítették a fentieket. Szervezetünk számára is fontos volt a büntetés-végrehajtás civil megfigyelése, egyrészt a rendszer humánus működésének, másrészt demokratikus legitimációjának szempontjából.

A fogvatartottakkal való bánásmód – a feltárt eseti hibáktól, és a helyenként felbukkanó helytelen gyakorlattól eltekintve – megfelelt a nemzetközi egyezményekben, ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak, valamint a hatályos jogszabályokban előírtaknak.

Ahogy azt több külső vizsgálat is megállapította, a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetek továbbra is zsúfoltak, ennek ellenére az elvégzett munka színvonala megüti a nemzetközi mércét. A régi épületek modernizációja és kibővítése és egy új objektum – Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet – létesítésével javulás történt. A zsúfoltság további csökkentésére vonatkozó kormányzati döntések megszülettek, melyek végrehajtása megkezdődött.

A fogvatartotti létszám alakulása – férőhelybővítések

A büntetés-végrehajtás nehézségeinek jelentős része a férőhely kapacitás szükség voltán alapult. A törvényben meghatározott normák alapján kiszámított, jelenleg elhelyezhető fogvatartotti létszám 11406 fő, ezzel szemben jelenleg (a 2004. szeptember 30-ai állapot szerint) 16380 fő a fogvatartottak száma, amely 143 százalékos telítettséget jelent. A 2002. májusi kormányváltást követően hivatalba lépett új igazságügyi kormányzat deklarált célja az ítélkezési gyakorlat megváltoztatása volt. Ennek megfelelően a korábbi évek 18000 főt is meghaladó fogvatartotti létszáma csökkent. Az elmúlt évtized-

ben a fogvatartotti populáció szerkezete jelentősen átalakult. Egyre nagyobb számban jelentek meg a különösen veszélyes, lőfegyverekhez kötődő, valamint a nagy társadalmi felháborodást kiváltó bűncselekmények elkövetői, a szervezett bűnözői körökhöz tartozó fogvatartottak. A fogvatartotti összetétel ilyenén változása szükségessé tette a fogvatartottak fokozottabb differenciálását, annak ellenére is, hogy mind a személyi, mind a tárgyi feltételek szűkösek voltak.

**Az elítéltek száma végrehajtási fokozatonként
és az előzetesen letartóztatottak száma**

		2001. december 31.	2002. december 31.	2003. december 31.
Felnőtt korúak	Fegyház	3 617 fő	3 641 fő	3 736 fő
	Börtön	7 875 fő	8 192 fő	7 530 fő
	Fogház	493 fő	560 fő	510 fő
	Pbh + kém. átv. *	436 fő	387 fő	359 fő
Fiatalkorúak	Börtön	173 fő	170 fő	180 fő
	Fogház	161 fő	162 fő	149 fő
Összesen		12 755 fő	13 260 fő	12 464 fő
Előzetesen letartóztatottak		4 263 fő	4 329 fő	3 776 fő
mindösszesen		17 018 fő	17 589 fő	16 240 fő

Mindezekre tekintettel a büntetés-végrehajtás vezetése – az Igazságügyi Minisztérium iránymutatásai alapján – nagy hangsúlyt fektetett a beruházási és felújítási keretek dif-

ferenciált felhasználására. Így több intézet részleges felújítására és férőhelybővítésére kerülhetett sor. A legjelentősebb beruházások voltak a kormányzati ciklus eddigi időtartama alatt a Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet új épületének, a kecskeméti intézet anya-gyermek körletének, a Budapesti Fegyház és Börtön szállítós körletének átadása, valamint a Sopronköhida Fegyház és Börtön IV. felújítási ütemének befejezése.

Össességében a büntetés-végrehajtás fogvatartotti férőhelyeinek száma 2002-2003. években 874-gyel bővült.

A megvalósult felújítások és férőhelybővítések összhangban voltak a „Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetések Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság” (CPT) által az elmúlt években a büntetés-végrehajtási intézetekben végzett vizsgálatok általunk is elfogadott megállapításaival, melyek a túlzásfolttságot jelölték meg a hazai börtönviszonyok legnagyobb problémájának. Eddigi ismereteink szerint a kormányzati takarékosági intézkedésekkel összefüggésben 2005-ben a tervezett felújítási és beruházási fejlesztéseink lassulni fognak. A felújítások elmaradása leginkább az amúgy is rendkívül leromlott állapotú, több mint százéves megyei intézeteket fogja sújtani.

A rendőrségi fogdákból elhelyezett előzetesen letartóztatottak átvétele

A büntetés-végrehajtási intézetekben elhelyezendő fogvatartotti létszámra 2005. január 1-jétől jelentős befolyást gyakorolhat a büntető-eljárásról szóló törvény azon rendelkezése, mely szerint a rendőrségi fogdákból elhelyezett előzetesen fogvatartot-

* Pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés és megőrzésre átvettek.

takat 30, illetve ügyészi rendelkezés alapján 60 nap után a büntetés-végrehajtási intézetekbe kell átszállítani. Ebben az évben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP), az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK), valamint a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) vezetői – közös bizottsági munka keretében – tárgyalásokat folytattak a kérdés mindhárom fél számára kielégítő rendezéséről. A jelenlegi számítások szerint közel 1000 fő előzetesen letartóztatottat kell a fenti időponttól intézeteinknek befogadni, jelentős részüket a fővárosban.

A bizottság megállapításai szerint a megyei intézetek túlnyomó része a rendőrségi előzetes fogvatartottak viszonylag kis száma miatt kezelni képes a kérdést. Komoly problémát jelent viszont a Komárom-Esztergom megyei, a Pest megyei és a budapesti férőhelyhiány, mely három intézetet érint; az esztergomit (jelenleg 290 százalékos a telítettsége), a Fővárosi Bv. Intézetet (jelenleg 150 százalékos a telítettsége), valamint a Budapesti Fegyház és Börtönt (ez idő szerint 149 százalékos a telítettség). A tárgyalások jelenlegi szakaszában megoldásként kínálkozik az a lehetőség, hogy a BRFK átadja a Gyorskocsi utcai objektumát a büntetés-végrehajtásnak, ám erre csak akkor hajlandóak, ha azért szervezetünk bérleti díjat fizet a részükre. A tárgyalások jelenleg is folynak. Az említett problémától eltekintve, az intézetek jelentős része a rendőrségi előzetesek befogadására felkészült.

Az enyhébb végrehajtási szabályok (EVSZ) és az ideiglenes intézetelügyelet alakulása

Dr. Bárándy Péter volt miniszter úr egyik alapvető szakmai követelményei közé tartozott az enyhébb végrehajtási szabályok és az ideiglenes intézetelügyelet – mint jut-

Az ideiglenes intézetelügyelet száma

	2001	2002	2003
Büntetés-félbeszakítások	176 fő	399 fő	242 fő
Rövidtartamú eltávozás	640 fő	773 fő	953 fő
Kimaradás	124 fő	166 fő	277 fő
Súlyosan beteg hozzátartozó meglátogatása	124 fő	143 fő	202 fő
Összesen	952 fő	1481 fő	1674 fő

Az enyhébb végrehajtási szabályok (EVSZ) alá helyezések száma

	2001	2002	2003
Enyhébb végrehajtási szabályok alá helyezés	111 fő	158 fő	242 fő

talmazási módok – körültekintőbb, differenciáltabb, ösztönzőbb alkalmazása. Az intézetparancsnokok a korábbinál nagyobb, és – amint a számok mutatják – folyamatosan növekvő számban engedélyezték saját hatáskörben, illetve tettek javaslatot a döntésre jogosultak számára a fenti lehetőségeket illetően.

Az Európai Unióval kapcsolatos feladatok és a nemzetközi projektek

A volt igazságügy-miniszter úr fokozott hangsúlyt fektetett az Európai Unióhoz történő csatlakozás előkészítésére. Ezek közül kiemelendő a Nemzeti Fejlesztési Terv alapelveihez kapcsolható büntetés-végrehajtási feladatok meghatározása, a kapcsolódó stratégiai fejlesztési tervek elkészítése, valamint a MATRA és a PHARE projektek időarányos kötelezettségek teljesítése. A fejlesztési intézményrendszer folyamatos változása ellenére a szervezet munkatársai zökkenőmentesen végrehajtották a felmerülő feladatokat. A pécsi fiatalokúak regionális intézetének PHARE forrásból (4,7 millió euro, azaz 1,2 milliárd Ft) finanszírozott létesítése az ütemtervekben meghatározottak szerint halad, és előreláthatóan 2005 második félévében átadásra kerül az intézmény.

Az EU-hoz történő csatlakozás a hazai pályázati források jelentős kibővülését is jelentette, mellyel mind a BVOP, mind az intézetek egyre növekvőbb számban éltek. A csatlakozás után a büntetés-végrehajtás – az adott költségvetési lehetőségek keretein belül – intenzívebbé kívánja tenni fennálló kapcsolatait az uniós tagországok szervezeteivel (Hollandia, Németország, Ausztria, Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Szlovénia), illetve a csatlakozás előtt álló országokkal (Bulgária, Horvátország, Románia).

A magántőke bevonásának helyzete

Ez évben került a fejlesztések homlokterébe a magántőke bevonásával történő intézetépítések és férőhelybővítések kérdésköre is. A büntetés-végrehajtás hosszú távú fejlesztéséről szóló kormányhatározatban* meghatározott kelet-, illetve nyugat-magyarországi bv. intézetek PPP módszerrel kerülnek megépítésre. Közbeszerzési eljárás keretében kiválasztásra került a kelet-magyarországi intézet építési pályázatait lebonyolító cég, melynek szakemberei – közösen a BVOP és az IM illetékeseivel – megkezdték a pályázattal kapcsolatos előkészítést, és az építési területek kiválasztását. A nyugat-magyarországi intézet létesítését a BVOP hatáskörében – külső lebonyolító cég igénybevétele nélkül – végzi.

2004. október 19-én kijelölésre kerültek a PPP módszerrel létesítendő bv. intézetek helyszínei Tiszalök és Szombathely települések közigazgatási területein. A megvalósításhoz szükséges további közbeszerzési, tervezetési tevékenységek jelenleg folynak.

Költségvetési gazdálkodás

A Büntetés-végrehajtási Szervezet költségvetési finanszírozási kereteit a következő oldalon található táblázat mutatja (az adatok millió Ft-ban értendők).

A büntetés-végrehajtás a 2002. évet a kétéves költségvetésben rögzített, az előző évhez hasonló finanszírozási kondíciók mellett kezdte meg. Az előttünk álló feladatok, az

akkoriban emelkedő fogvartartotti létszám a gazdálkodás drámai alakulását vetítette előre. Az év közben, főként a munkába lépő új kormány által biz-

előirányzatok	2002	2003	2004 (09. 20.)
<i>kiadások</i>	37 598	37 864	38 524
<i>személyi juttatások</i>	16 545	18 022	18 639
<i>munkaadókat terhelő járulékok</i>	5 437	5 600	5 694
<i>dologi kiadás</i>	8 807	9 312	9 639
<i>felhalmozási kiadások</i>	4 609	2 510	2 019
<i>egyéb kiadások</i>	2 201	2 421	2 532
<i>saját bevételek</i>	3 958	3 807	3 183
kötségvetési támogatás	33 640	34 057	35 341

tosított jelentős költségvetési pluszforrások, valamint a 2001 decemberében kapott támogatási többlet átgondolt felhasználása 2002 végére kedvező költségvetési környezetet teremtett.

A büntetés-végrehajtás a 2003-as költségvetési évet a 2002-es év végén kapott többletforrás áthúzódó kedvező hatásával kezdte, azonban az év közben bekövetkező zárolás, valamint az áremelkedések miatt a helyzet folyamatosan romlott.

A költségvetési törvény által biztosított támogatást az év közben bekövetkező elvonás (825,3 millió Ft) jelentősen csökkentette. Azonban a 2003. évet, ha nehéz körülmények között is, de eredményesen zártuk, annak ellenére, hogy december 31-ére 33,8 millió Ft lejárt tartozásállományt halmoztunk fel.

A 2004. elején bekövetkezett áremelkedések (gáz, villany, víz- csatorna, élelmiszerek) és az ÁFA-kulcs változások fedezetét – mintegy 300 millió Ft-ot – a büntetés-végrehajtás költségvetési többlet támogatásként nem kapta meg. Ez előre jelezte, hogy az év során az intézetek, intézmények, súlyos likviditási gondokkal találják magukat szemben. Az áremelkedés kapcsán érintett kiadási területek a büntetés-végrehajtás költségvetésében meghatározó jelentőséggel bírnak, a dologi kiadások mintegy 46%-át teszik ki. Mivel dologi többlet előirányzatunk ehhez kapcsolódóan nem volt, így takarékosági intézkedésekkel és a felhalmozási előirányzatok jelentős mértékű átcsoportosításával próbáltuk a fedezetet biztosítani. Ennek ellenére szeptember 25-ére 243,7 millió Ft tartozásállományt halmoztunk fel. A jelenlegi költségvetési gazdálkodási környezetben a problémák gyökerét orvosolni nem tudtuk.

A felhalmozási és felújítási kiadások csak töredékében fedezték a valós igényekből adódó szükségleteket. Ebből következik, hogy az intézetek, intézmények állapota folyamatosan romlik. Beruházások, karbantartások maradnak el, illetve kerülnek átütemezésre.

A BVOP vezetése a kormány által meghatározottak alapján – szűkös költségvetése ellenére – a következő jelentős takarékosági intézkedéseket vezette be 2004-ben:

- a jutalmazásra fordítható előirányzat 50 százalékos csökkentése;
- a 2005. évi közlekedési költségtérítés előirányzat zárolása;
- a családalapítási támogatás jelentős csökkentése;
- az üdülési hozzájárulás 50 százalékos csökkentése;

- a gazdasági társaságok pályázat útján felhasználható támogatásának csökkentése;
- a beruházási előirányzat átcsoportosítása;
- a BVOP főosztályai és az intézetek által felhasználható dologi előirányzatok elvonása;
- a BVOP személyi állománya magáncélú beszélgetései megtéríttetése céljából telefon tarifációs rendszer kialakítása;
- a nyugdíj mellett, illetve megbízási szerződéssel foglalkoztatottak alkalmazásának felülvizsgálata;
- a külföldi utazások, a továbbképzések és a tanulmányi szerződések számának csökkentése;
- a bv. sajtótermékek (Börtönújság, Börtönügyi Szemle, Hírlevél) példányszámának, illetve megjelenési gyakoriságának csökkentése.

Meg kell azonban jegyezni, hogy az intézkedések a személyi állomány hangulatát – az őket érintő elvonások miatt – negatívan befolyásolták, melyet csak részben tudott elmentélezni a ruházati utánpótlási illetmény, az előző kormányzati ciklusban meghatározott rendszer szerinti – bírósági döntésben később jogszerűtlennek ítélt – kétévi elvonásának visszatérítése.

2004. III. negyedévében világossá vált, hogy a fenti takarékosági intézkedések sem voltak elegendők a büntetés-végrehajtás költségvetési helyzetének stabilizálásához, a lejárt számlaállomány felszámolásához a 2004. évi költségvetési támogatás nem nyújt elegendő fedezetet, csak a működőképesség jelenlegi szintű fenntartását biztosítja. Dr. Petrétei József igazságügy-miniszter megismerve a Büntetés-végrehajtási Szervezet súlyos pénzügyi gondjait, az IM többletbevételeiből 533 millió Ft támogatást nyújtott a szervezetnek. Ez lehetővé tette, hogy a büntetés-végrehajtás lejárt tartozásállomány nélkül zárhassa a 2004. évet.

A fogvatartottak képzése, oktatása

A fogvatartottak elhelyezési körülményeinek javítása mellett a túlszűfoltásból eredő negatív hatások ellensúlyozásaként fokozott hangsúlyt kapott a zárkán kívül töltött idő meghosszabbítása, a fogvatartottak oktatása, a sport- és szabadidős programok, a szakköri és önképző tevékenységek. Ennek a kérdéskörnek a megoldásában egyre fontosabb szerepet kaptak a civil szervezetek, amelyek – részint önerőből, részint önállóan, illetve az intézetekkel közösen – növekvő számban nyújtottak be programjaik támogatására pályázatokat. A fogvatartotti programok számának és színvonalának emelésében a büntetés-végrehajtás – összehasonlítva a korábbi évek tendenciájával – jelentős sikereket ért el. Kiterjesztésre került az általános iskolai oktatás, amely jelenleg 13 intézetben folyik.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az általános iskolai oktatásban részesülők létszáma elérte a célszerűség határát. A jelenlegi populációban a 2500 fő körüli, általános iskolai végzettséggel nem rendelkező fogvatartott közül kb. 1000 fő beiskolázására került sor a 2004/2005-ös tanévben. A fogvatartottak szabadságvesztésének hossza, a szabadulási időpontok miatt nagyobb arányú beiskolázásra nincs reális esély a jelenlegi

rendszerben. Így a hangsúlyt a jóval forrásigényesebb szakképzések fejlesztésére célszerű a továbbiakban fektetni.

A beruházások egyik eredménye volt a szakmunkásképző tanműhelyek kialakítása is. A hagyományos képzési formák emelkedése mellett, új oktatási kurzusok is megjelentek, követve a kor vívmányait. Az informatikai tárca segítségével elindult Szirmabesenyőn a digitális középiskolai képzés, az intézet számítástechnikai kabinetjére alapítva. A képzés sikerére tekintettel más intézetekben is fejlesztés alatt áll a program. Jelenleg tizenkét intézetben működik számítástechnikai kabinet. A további fejlesztések jelenleg a szűkös elhelyezési körülmények szabnak határt.

Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés az alapfokú képzésre épülve, azt kiegészítve a fogvatartottak társadalmi reintegrációját szolgálja. Ezen formában rövidebb a képzési idő, mint az iskolarendszerű szakképzések esetében. A képzések csak a szakmai ismeretek elsajátíttatására korlátozódnak, a szakmával kapcsolatos ismeretek több-kevesebb hangsúlyt kapnak attól függően, hogy betanító, vagy az Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzés történik. A képzéseket munkaerő-piaci és álláskereső tréningek egészítik ki.

A büntetés-végrehajtási intézetektől 2004-ben 86 különböző képzésre érkezett igény a BVOP-ra. A pénzügyi megszorítások és az év közbeni jelentős elvonás miatt a szakképzések esetében terveink egy részét nem tudtuk teljesíteni.

Jelentős problémát okoz viszont, hogy az intézetekben folyó képzések finanszírozására a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium alárendeltségében működő Munkaerő-piaci Alap Irányító Testülete (MAT) anyagi nehézségek miatt a 2004. évre pályázatot nem írt ki.

A kábítószer ellenes stratégia végrehajtásában bekövetkezett fordulat eredményeként az elmúlt években 13 büntetés-végrehajtási intézetben létesítettünk kábítószer-prevenációs részleget. Ezek lényege, hogy a fogvatartottak önként vállalják a kábítószer fogyasztásától való tartózkodást, ezért – a jog határán belüli – kedvezményekben részesülnek.

A fogvatartotti munkáltatás

A fogvatartotti munkáltatás egyik formájában a bv. gazdasági társaságoknál évente átlagosan 4700 fő dolgozott. A korábban megfogalmazott tervekkel ellentétben nem sikerült a fogvatartotti munkáltatás e formájában sem mennyiségileg, sem minőségileg áttörést elérni. A büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai megalakulásuk (1994) óta súlyos pénzügyi gondokkal küzdenek. A piacgazdaság normái és a szakképzetlen munkaerő foglalkoztatásának ellentétét eddig feloldani nem tudták. Emellett a társaságok – termelési szerkezetük miatt – nem voltak képesek követni a gyorsan változó piaci körülményeket. A piaci kereslet hiánya miatt nem tudták megvalósítani a fogvatartottak nagyobb arányú munkáltatását. A bv. gazdasági társaságok szervezeti, gazdálkodási reformjának irányítását Dr. Bárándy Péter miniszter úr korábban saját hatáskörébe vonta. Ez alapján egy bizottság átvilágította a tizenkét gazdasági társaságot, és javaslatokat tett a korszerűsítésre. A bizottság javaslatai alapján

jelenleg folyamatban van egy közbeszerzési pályázat kiírása a bv. gazdasági társaságok szervezeti reformjának kialakítására.

A fogvatartotti munkáltatás másik formájában, a költségvetési foglalkoztatásban (az intézetek karbantartási, üzemeltetési feladatainak ellátása) éves átlagban mintegy 2400 fő dolgozik.

A személyi állomány létszám- és bérhelyzete

2002. január 1-jén 6755 státusz (1214 tiszt, 4534 tiszthelyettes, 1007 közalkalmazott) állt rendelkezésre a feladatok végrehajtásához. Az azóta történt létszámfejlesztések következtében a jelenlegi (2004. január 1-jén jóváhagyott) létszám 7746 státusz (1374 tiszt, 5354 tiszthelyettes, 1018 közalkalmazott). 2004-ben eddig létszámfejlesztésre nem került sor. A személyi állomány átlagéletkora 35,2 év. Az átlagéletkor csökkenése egyben a nagyobb szakmai tapasztalattal rendelkező személyek számának folyamatos csökkenését is jelenti.

A 2005. évi költségvetés tervezetének ismeretében várható a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön különleges biztonságú körletének kialakítása kapcsán 10, illetve a már említett pécsi Fiatalkorúak Regionális Büntetés-végrehajtási Intézete működtetéséhez 34 státusz biztosítása. A 2126/2004. (V. 28.) Kormányhatározat a nyugati, illetve a keleti régióban építendő új büntetés-végrehajtási intézetek működtetéséhez összesen 560 státusz biztosítását határozza meg; a kiképzés, az első felszerelés költségeinek biztosítására a szükséges költségvetési forrás 2006. június 1-jétől tervezhető.

A 12 bv. gazdasági társaságnál éves átlagban mintegy 1000 fő polgári alkalmazott, a Munka Törvénykönyve szerinti munkaviszonyban dolgozik.

A bérhelyzetet tekintve a hivatásos állománynál 2002-ben és 2003-ban nem volt bérfejlesztés. 2002-ben a közalkalmazotti állomány bérét 50 százalékkal emeltük a jogszabályi előírások szerint. 2003-ban a közalkalmazottaknak nem volt bérfejlesztés, 2004. szeptember 1-jétől 3%-os bérfejlesztés történt. 2004-ben a hivatásos állomány illetménykiegészítésének mértékét 5%-kal emeltük, január 1-jétől visszamenőleg.

Jelenleg a közalkalmazott vezetők átlagos fizetése nettó 173 443 Ft, a felsőfokú végzettséggel rendelkező közalkalmazottak átlagos fizetése nettó 109 819 Ft, a középfokú végzettséggel rendelkező közalkalmazottak átlagfizetése pedig nettó 75 169 Ft. Egy tiszthelyettes, zászlós esetében 88 355 Ft, egy tiszt esetében 141 300 Ft az átlagos havi nettó illetmény; az intézetparancsnok, intézeti osztályvezetők, BVOP főosztályvezetők, BVOP osztályvezetők körének 198 839 Ft az átlagfizetése. Az országos parancsnok helyetteseinek helyettes államtitkári fizetés jár, az országos parancsnok államtitkári illetményre jogosult.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A testülettől távozók száma	924 fő	965 fő	758 fő	947 fő	938 fő	728 fő	686 fő	602 fő

Mivel az állomány fluktuációjának legfontosabb okát továbbra is a bérvizonyok jelentik, amennyiben a bérek és a juttatások terén továbbra sem történik pozitív változás, az eddigi kedvező elvándorlási tendencia megváltozhat.

A személyi állomány oktatásának reformja

A személyi állomány oktatásának átfogó reformja az elmúlt évek egyik központi kérdése volt. Elkészült a szervezet középfokú oktatási reformjának tervezete, a reformhoz szükséges jogi szabályozások tervezetei felterjesztésre kerültek. Előreláthatóan a 2005/2006-os tanévben a Bv. Oktatási Központ már szakiskolaként folytatja tovább tevékenységét. A Rendőrtiszti Főiskola Büntetés-végrehajtási Tanszékén is változtatások szükségesek, tekintve, hogy a szakon minden évben folyamatosan csökken a hallgatói létszám. A BVOP és a tanszék munkatársai megkezdtek a tananyag korszerűsítését. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen megtörtént a biztonság-nevelői szak BsC és MsC akkreditációja is, mely tovább szélesíti a büntetés-végrehajtási szakoktatást, és egyetemi szintű végzettség megszerzésére is lehetőséget biztosít.

A szakmai és költségvetési ellenőrzési szakterület

A 2002-től 2004 októberéig eltelt időszak során a BVOP 22 intézetben, illetőleg intézményben folytatott le átfogó ellenőrzést. Az ellenőrzött intézetek vezetői a feltárt hiányosságok megszüntetésére, a javaslatok hasznosítására intézkedési tervet készítettek, és intézkedéseikről 30 nap elteltével jelentést tettek az országos parancsnoknak, az IM közigazgatási államtitkárának és a büntetés-végrehajtást felügyelő főcsoportfőnököknek.

Ez év első félévében elkészítettük az átfogó ellenőrzések négy évre előre ütemezett tervét, és az ütemterv szerint megkezdjük ezeknek az ellenőrzéseknek a végrehajtását. A 2005. évtől kezdődően évente kilenc átfogó ellenőrzést tervezünk, jelenleg két átfogó ellenőrzés folyik. Ezeket az ellenőrzéseket – ellenőrzési vezető irányításával – a BVOP szakmai ellenőrzési szervezetei hajtják végre. Ellenőrzési kötelezettsége valamennyi szakmai szervezeti egységnek van.

Az átfogó ellenőrzések mellett a BVOP szakmai területei téma- és céll ellenőrzés keretében is rendszeresen ellenőrizték a bv. szervezetet. 2002-ben 409 téma- és 252 cél-, 2003-ban 184 téma- és 215 cél-, míg a 2004. év eddig eltelt időszaka során 33 téma- és 81 céll ellenőrzést hajtottak végre. Ilyen típusú ellenőrzéseket a BVOP szakmai ellenőrzési szervezetei az alaptevékenységet végző szakterületek (biztonsági, fogvatartási, egészségügyi) tekintetében rendszeresen végeztek a bv. szerveknél, de a többi szakterület ellenőrzései is alapvetően megfelelő gyakorisággal folytak. A BVOP által lefolytatott szakmai ellenőrzések problémafeltárási jellegének erősítésére az elmúlt évek során jelentős erőfeszítéseket tettünk, de e tekintetben a helyzet – az előrelépés ellenére – még további javításra szorul.

A bv. szervek költségvetési ellenőrzését a BVOP-n külön főosztály, a bv. szervek belső ellenőrei, a bv. vezetők a munkafolyamatba beépített ellenőrzéseikkel végzik.

Az ellenőrzések büncselekményt nem tártak fel, ugyanakkor – bár nem jelentős számban – költségvetési szabálytalanságokat tapasztaltunk.

A személyi állomány fegyelmi helyzete

Az elmúlt két évben lényeges változás a fegyelemsértések számában és megoszlásában nem történt. A cselekmények döntő többsége továbbra is a szolgálatellátást szabályozó normák megsértésében – elsősorban késés, jelentési vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása, a szolgálati utasításokban leírtak pontatlan, hiányos végrehajtásában – merül ki. A szervezet ellenőrzési rendszerében továbbra is prioritásként szerepel a korrupció elleni határozott fellépés. A statisztikák alapján az állomány bizonyított korrupciós ügyei csökkentek.

Változatlan az a kedvező tendencia, hogy a büntetés-végrehajtási állomány tagjainak büncselekmény miatti felelősségét évente csak három-négy esetben állapította meg a bíróság.

Összegzés

Összességében megállapítható, hogy a Büntetés-végrehajtási Szervezet az elmúlt több mint két évben is eredményesen működött, tevékenységében a legfőbb akadályozó tényező a pénzügyi feltételek hiánya volt. Az igazságszolgáltatási reform büntetés-végrehajtásra vonatkozó része terén a helyzet úgy ítéltető meg, hogy a büntetés-végrehajtás reformja megkezdődött, de 2005-ben a célok változatlan fenntartásával – főként a költségvetési lehetőségek csökkenése miatt – a reform üteme lassulhat.